

DE ILLEGALE INDVANDRERE I DANMARK

JOHANNE K. CLAUSEN OG JAN ROSE SKAKSEN

De illegale indvandrere i Danmark

Arbejdsrapport 115

Udgivet af:

© Rockwool Fondens Forskningsenhed

Adresse:

Rockwool Fondens Forskningsenhed Sølvgade 10, 2.tv.
1307 København K

Telefon 33 34 48 00

E-post forskningsenheden@rff.dk

Hjemmeside www.RockwoolFonden.dk

August 2016

Rockwool Fondens Forskningsenhed

Arbejdsrapport nr. 115

De illegale indvandrere i Danmark

Johanne K. Clausen og Jan Rose Skaksen

København 2016

Introduktion

Den store globale økonomiske ulighed i kombination med uro og krige i store dele af verden har som konsekvens, at mange ønsker at indvandre til Europa. En del får ophold som flygtninge, men for andre er det ikke muligt at få del i den højere levestandard i Europa på legal vis. Det betyder, at nogle vælger at leve som illegal indvandrer, da det trods alt giver mulighed for en højere levestandard end i hjemlandet. For at belyse problemstillinger i forhold til de illegale indvandrere udgav Rockwool Fondens Forskningsenhed i 2014 bogen: *Den illegale indvandring til Europa – og til Danmark*. Et væsentligt bidrag i bogen er et forsøg på at opgøre antallet af illegale indvandrere, der på et givet tidspunkt opholder sig i Danmark. Da der er stor interesse omkring dette antal, er det intentionen løbende at følge udviklingen, hvilket er baggrunden for dette notat.

Det er i sagens natur ikke muligt direkte at tælle antallet af illegale indvandrere, hvilket nødvendiggør at anvende andre mere indirekte metoder, der baserer sig på ret væsentlige antagelser. På trods af, at sådanne indirekte metoder kun estimerer antallet med stor usikkerhed, giver de alligevel mulighed for at få et kvalificeret bud på antallet – og det giver mulighed for at følge udviklingen over tiden.

I ovennævnte bog estimeres antallet af illegale indvandrere frem til 2013. De illegale indvandrere er karakteriseret ved enten at arbejde eller opholde sig ulovligt i landet. Personerne er blevet sigtet af politiet i forbindelse med forskellige kontrolforanstaltninger, enten på virksomheder, i forbindelse med trafikindsatser eller andre kampagner samt under politiets almindelige arbejde med ordenshåndhævelse. Dvs., at det er personer, som politiet er kommet i kontakt med gennem deres almindelige arbejde. Det betyder også, at data er biased i retning af især at omfatte illegale indvandrere, som arbejder i landet, eller som lever på en måde, hvor de løber en risiko for at komme i kontakt med politiet. Illegale indvandrere, der lever mere anonymt vil i mindre udstrækning komme i kontakt med politiet, og de vil derfor i mindre udstrækning være omfattet af data.

Formålet med dette notat er at føre tallene helt frem til 2015. I forbindelse med rekvirering af nye data fra politiet har det dog vist sig, at de tidligere leverede data ikke var komplette i forhold til sigtelser. Det gør, at der i notatet også er en væsentlig revision af antallet af illegale indvandrere for årene 2010 til 2013. I ovennævnte bog var der et centralt estimat for antal illegale indvandrere i 2013 på ca. 30.000. Med de reviderede tal er det tilsvarende estimat ca. 23.000 i 2013 – og det er i 2015 faldet til ca. 18.000. Det skal igen understreges, at alle disse estimater foretages med en væsentlig usikkerhed.

Der er ikke en klar systematik i, hvordan de reviderede data afviger fra de oprindelige – så i det følgende gennemgås blot de nye reviderede data. Derefter præsenteres nye estimationer for antallet af illegale indvandrere.

Data

Datakilden til analysen er registrene over sigtelser i landets 12 politikredse. Når politiet sigter en person uden dansk CPR-nummer, tildeles vedkommende et erstatnings-CPR, og det er disse numre, der gør, at det er muligt at følge, hvorvidt en illegal immigrant genfindes og gensesigtes af politiet. Data er stillet til rådighed af politiet i anonymiseret form. Nedenfor følger en beskrivelse af den illegale population på baggrund af politiets registreringer.

Tabel 1. Antal personer sigtet for ulovligt ophold eller arbejde, efter køn og gennemsnitsalder

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mænd	683	701	872	925	1222	1775	1843	1873	1634
Kvinder	321	265	421	317	378	462	440	470	479
I alt	1004	966	1293	1242	1600	2237	2283	2343	2113
Alder (år)	31,5	31,8	30,6	32,5	32,1	32,1	32,7	32,9	32,7

Kilde: Egne beregninger på basis af data fra Rigspolitiet

Fra tabellen ses, at der er sket en meget stor stigning i antallet af udlændinge, der bliver sigtet af politiet i forbindelse med ulovligt arbejde eller ulovligt ophold siden 2007. Det bemærkes, at det især er for mænd, at der er sket en stor stigning. I 2007 var 68 procent af de pågrebne mænd, mens det i 2015 var 77 procent. Det er dog interessant at bemærke, at der er et lille fald i antallet af sigtelser mellem 2014 og 2015. Gennemsnitsalderen ligger og svinger mellem 30 og 33 år.

I tabel 2 vises de tyve hyppigst forekommende nationaliteter blandt den illegale population. Andre nationaliteter er samlet under kategorien "Øvrige".¹

I 2015 kommer en forholdsvis stor andel, af de, der bliver sigtet for ulovligt ophold eller arbejde, fra Syrien, Irak og Afghanistan – dvs. tre store flygtningelande. Der er dog også en del illegale indvandrere fra andre ikke-europæiske lande som Tyrkiet, Pakistan og Thailand. Det skal også bemærkes, at der er illegale indvandrere fra EU-lande – og i særdeleshed Rumænien. Ifølge EU-regler må EU-borgere opholde sig i Danmark i op til tre måneder, mens arbejdssøgende EU-borgere må være i landet i op til seks måneder. Ophold derudover er ulovligt. Det er interessant at bemærke, at i 2007 og 2008 er der en forholdsvis stor del af de illegale indvandrere, som kommer fra Polen, hvorefter der sker et stort fald i 2009. Forklaringen på det store fald er formodentlig afviklingen af Østaftalen, der var en overgangsordning for adgangen til det danske arbejdsmarked for statsborgere fra de otte østeuropæiske EU-lande, der blev optaget i EU pr. 1. maj 2004. Overgangsordningen stillede krav om, at arbejdstagere fra de pågældende lande skulle have en opholds- og arbejdstilladelse, før de kunne påbegynde arbejde for en dansk arbejdsgiver.

¹ Der er i registrene danskere, der bliver sigtet for ulovligt ophold eller ulovligt arbejde. Det drejer sig især om personer, der på sigtelsestidspunktet ikke har dansk statsborgerskab, men som efterfølgende opnår statsborgerskab. Det er i analysen valgt at se bort fra disse personer.

Tabel 2. Fordeling af personer sigtet for ulovligt ophold eller arbejde, efter nationalitet (pct.)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Afghanistan	0,5	1,6	2,9	1,0	2,1	2,0	2,0	2,3	4,1
Filippinerne	1,1	1,3	1,2	1,2	2,5	2,9	1,9	1,5	2,2
Ghana	1,5	1,9	1,1	3,1	2,7	3,6	2,7	2,2	1,6
Indien	1,9	1,2	1,4	3,1	3,1	4,5	3,0	2,6	2,2
Iran	1,1	1,6	2,4	1,5	3,1	1,9	1,8	1,7	2,9
Irak	9,9	9,3	6,0	3,3	4,4	3,7	3,4	3,4	5,5
Kina	6,5	4,0	15,0	4,2	4,3	6,1	7,2	4,2	4,0
Kosovo	0,0	0,4	1,1	1,8	1,7	2,1	2,2	1,6	2,0
Litauen	3,8	1,4	2,1	3,1	3,5	2,5	2,7	2,1	1,6
Marokko	0,6	0,6	0,9	1,7	1,4	1,8	2,4	3,4	2,4
Nigeria	5,3	5,2	4,1	5,9	5,9	4,2	5,9	5,8	4,9
Pakistan	1,2	1,2	2,2	3,3	4,5	5,9	4,8	5,4	4,5
Polen	10,9	8,6	3,3	2,8	3,0	2,4	3,4	2,2	1,5
Rumænien	8,3	7,2	6,2	8,8	6,6	4,8	6,5	5,4	5,1
Somalia	1,2	2,1	2,1	2,0	1,4	2,1	2,6	3,1	3,1
Statsløse	2,2	3,3	3,1	1,6	2,6	2,3	3,1	2,9	3,0
Syrien	0,8	0,5	1,2	0,9	0,7	0,8	1,8	3,9	6,3
Thailand	2,8	2,7	3,4	4,2	3,6	3,9	2,2	3,2	4,7
Tyrkiet	5,4	4,8	3,9	7,7	5,1	6,8	4,5	4,8	4,8
Ukraine	1,3	0,7	2,2	3,1	1,8	1,2	1,0	1,2	1,8
Øvrige	34,0	40,3	34,4	35,7	36,0	34,6	34,9	37,0	31,9
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Egne beregninger på basis af data fra Rigspolitiet

Som nævnt ovenfor omfatter data både personer, der bliver sigtet for ulovligt arbejde og personer, der bliver sigtet for ulovligt ophold. Tabel 3 viser fordeling på de to typer af sigtelser.

Tabel 3. Fordeling af personer sigtet for ulovligt ophold eller arbejde, efter lovovertrædelse (pct.)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ulovligt arbejde	28	32	34	25	26	28	28	29	29
Ulovligt ophold	73	72	68	80	81	82	79	80	78
Begge	1	5	3	5	7	10	8	8	7

Kilde: Egne beregninger på basis af data fra Rigspolitiet

I tabellen summerer tallene ikke til 100 procent, hvilket skyldes, at der er personer, der både bliver sigtet for ulovligt ophold og ulovligt arbejde. Det ses i øvrigt, at mellem 68 og 82 procent af sigtelserne er for ulovligt ophold. Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at fordelingen af sigtelser har været forholdsvis konstant siden 2010.

Mange indvandrere kommer til Danmark fra flygtningelande, og det gælder også for så vidt angår de illegale indvandrere. I tabel 4 er vist fordelingen på flygtningelande og andre lande.²

² Flygtningelande er: Algeriet, Armenien, Eritrea, Marokko, Nigeria, Syrien, Bangladesh, Pakistan, Irak, Vietnam, Statsløs, Libanon, Afghanistan, Iran, Sri Lanka, Somalia, Serbien og Montenegro, Jugoslavien, Kroatien, Bosnien-Herzegovina, Makedonien, Kosovo, Rusland, Georgien, Albanien og Uoplyst.

Tabel 4. Fordeling af personer sigtet for ulovligt ophold eller arbejde, efter flygtningelande og andre (pct.)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Flygtningelande	31	38	38	32	41	40	43	48	51
Øvrige lande	69	62	62	68	59	60	57	52	49
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Egne beregninger på basis af data fra Rigspolitiet

Det ses, at de pågribne illegale indvandrere i stigende grad kommer fra flygtningelande. I 2007 var det under en tredjedel, der kom fra flygtningelande, mens det i 2015 er over halvdelen.

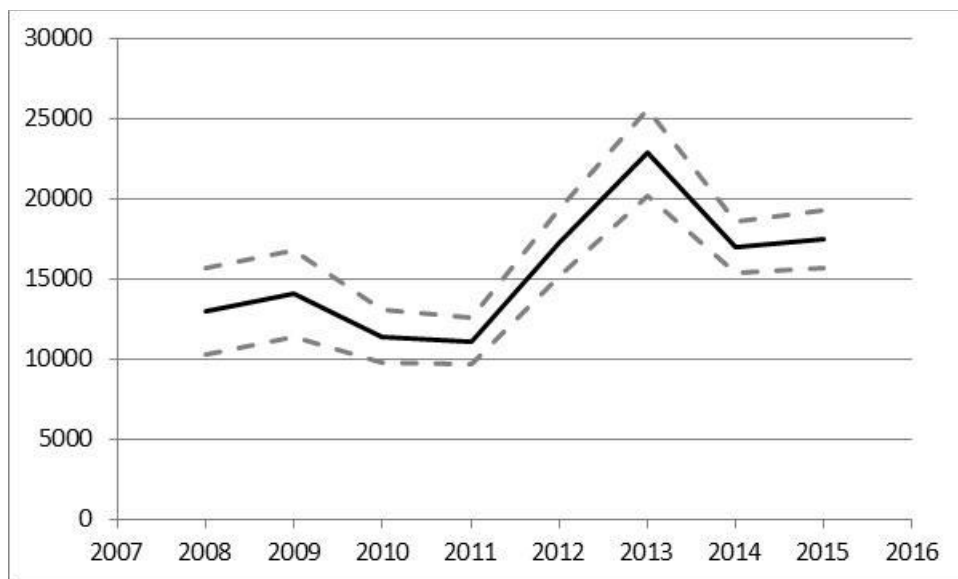
Antallet af illegale indvandrere

I bogen: *Den illegale indvandring til Europa – og til Danmark*, beskrives en metode til beregning af, hvor mange illegale indvandrere, der opholder sig i landet. Metoden baserer sig på den såkaldte Capture-Recapture-estimator, og den udnytter data for sigtelser to år i træk. I politiets registre tildeles de udlændinge, der sigtes, et erstatnings-CPR-nummer. For et givent antal sigtelser for ulovligt arbejde eller ulovligt ophold for to år i træk opgøres det, hvor mange de, der sigtes i det andet år, er gengangere fra året før. Hvis det er mange, trækker det i retning af, at bestanden af illegale indvandrere er forholdsvis lille – mens få gengangere tyder på, at bestanden er forholdsvis stor. For detaljerne bag beregningen – og for en gennemgang af de benyttede formler - henvises til bogen. Antagelserne bag metoden er forholdsvis milde. Det er således ikke nødvendigt at operere med en egentlig fangstrate, og det er heller ikke nødvendigt at antage, at politiets aktiviteter er konstant over tiden. Metoden kan dog være følsom overfor, at politiet ændrer strategi i forhold til illegale indvandrere. Hvis politiet fx i højere grad end tidligere opsøger arbejdspladser eller steder, hvor de har stærk formodning om, at tidligere anholdte illegale indvandrere holder til, vil politiet i stigende grad fange illegale indvandrere, der allerede har været fanget tidligere. Det vil tendere imod, at beregningerne viser et fald i antallet af illegale indvandrere, uden at det reelt har været tilfældet. Der er derfor god grund til at understrege, at det opgjorte antal illegale indvandrere skal fortolkes som et groft skøn.

Det beregnede antal illegale indvandrere, der opholder sig i Danmark, er særligt følsomt i forhold til antagelsen om, hvor stor en andel af indvandrerne, som opholder sig i Danmark, der udskiftes fra år til år. I bogen, der refereres til ovenfor, argumenteres der for, at en rimelig antagelse er, at ca. 50 procent af indvandrerne udskiftes hvert år. Argumentet baserer sig på, at der vil være forholdsvis lille udskiftning af indvandrerne, der kommer fra flygtningelande, da deres mobilitet mellem lande er ret begrænset. Til gengæld har andre indvandrere formodentlig stor mobilitet, og de kan flytte sig i forhold til, hvor der viser sig jobmuligheder. Hvis de illegale indvandrere fra flygtningelande har en udskiftningsrate på ca. 25 procent, mens de illegale indvandrere fra andre lande har en rate på ca. 75 procent – vil den gennemsnitlige udskiftningsrate være ca. 50 procent.

Med en udskiftningsrate på 50 procent, viser figur 1 udviklingen i antallet af illegale indvandrere, der opholder sig i Danmark.

Figur 1. Estimat for antallet af illegale indvandrere. 50 procents udskiftning fra år til år.

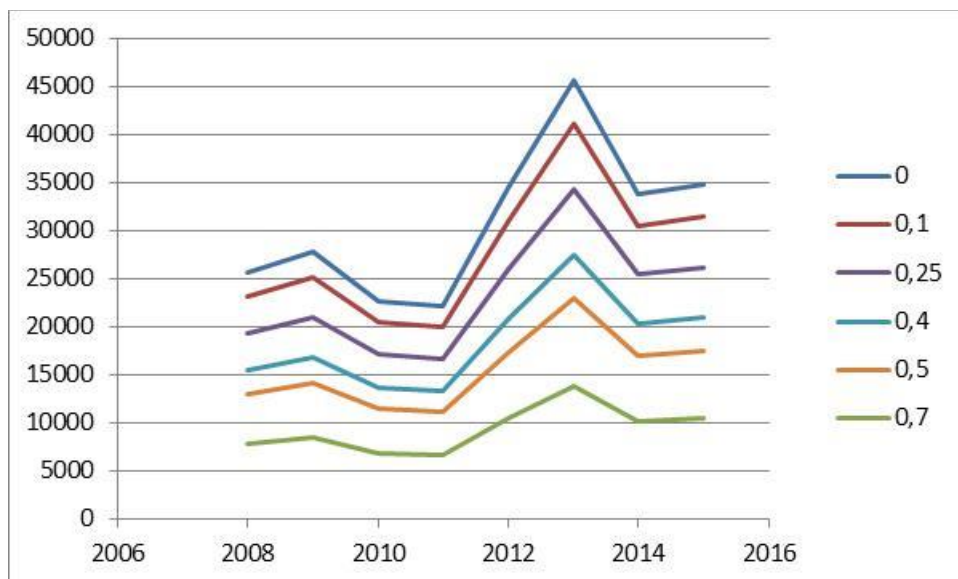
Kilde: Egne beregninger på basis af data fra Rigspolitiet

Det estimerede antal illegale indvandrere, der opholder sig i Danmark i 2015, er ca. 18.000. De stiplede kurver angiver, at der er et usikkerhedsbånd, der betyder, at det estimerede antal med 95 procents sandsynlighed ligger mellem ca. 16.000 og ca. 19.000. Det er bemærkelsesværdigt, at antallet af illegale indvandrere tilsyneladende er blevet mindre siden 2013, hvor antallet toppede på ca. 23.000. Det skal i øvrigt bemærkes, at dette antal for 2013 er mindre end det tilsvarende estimat i bogen, der refereres ovenfor, hvor det estimerede antal er 33.000. Selvom niveauet af illegale indvandrere således estimeres til at være lavere i 2013 end det tidligere fundne, så er der stor overensstemmelse med estimaterne i bogen for så vidt angår udviklingen i antallet af illegale indvandrere mellem 2007 og 2013.

Det er interessant at bemærke, at det estimerede antal illegale indvandrere er blevet ca. 24 procent mindre siden 2013, men antallet af sigtelser er kun blevet ca. 7 procent mindre. Det tyder således på, at politiet har fået større succes med at finde de illegale indvandrere.

Estimatet for antallet af illegale indvandrere er som nævnt ovenfor ret følsom i forhold til antagelsen om, hvor stor udskiftningen er fra år til år blandt de illegale indvandrere. Dette er illustreret i figur 2, der viser udviklingen ved forskellige antagelser om udskiftningsraten.

Figur 2. Antal illegale indvandrere. 0-70 procents udskiftning

Kilde: Egne beregninger på basis af data fra Rigspolitiet

Hvis der ikke er nogen udskiftning, er det centrale skøn for antallet af illegale indvandrere ca. 35.000, mens det kun er ca. 10.000 ved en udskiftningsrate på 70 procent. Det er dog kun niveauet for antallet af illegale indvandrere, der afhænger af udskiftningsraten, hvorimod mønsteret i udviklingen igennem perioden fastholdes.